

Any V.—Núm 123

PREUS

Artá Un trimestre 0'75
 A fora any 4'00
 Al Extranjer id. 6'00

Número solt
 0'15 cts.

QUINZENARI CATOLIC MALLORQUI

Artá 15 Octubre de 1921

PER DEU I PER MALLORCA

Redacció i Administració
 Quatre Cantóns, 3

LES NOSTRES VALORS
 POLÍTIQUES

Si be es ver, per lo general, aquell adagi qui diu que no hi ha profeta a la seua terra, ho es també que'ls cors verament patriotes se comoven quant un dels fills de la mateixa rassa es exultat.

Durant aquest mes passat s'ha donat una coincidència ben remarcable i ben consoladora per noltros mallorquins. Quant l'Espanya estava desballestada, des-governada i fins envilida per els elements que la retgien nefastament, tota l'opinió pública, senyalá un homo auster, un homo calificat en tota la nació com únic polític de gran prestigi que podia esser el salvador de l'Estat espanyol, perque aquest homo il·lustre agafás les riendes del Estat i el governás, precisament en aquells moments tant difícils. Aquest homo, es en Maura, un mallorquí.

Catalunya, qui en la seua ascensió rápida conta amb personal director d'extraordinaries aptituts per fer caminar un poble per la vía del progrés, durant l'ausencia accidental de son President En Puig i Cadafalc, ha vist regir el seu govern, la Mancomunitat per un homo de gran valor, com ha dit la premsa de la Ciutat contal amb aquest motiu. Aquest homo es En Felix Escalas, un mallorquí.

De manera que durant una mesada s'ha donat la coincidència de que mentres la nostra mare política, l'Estat espanyol, era regida per un fill de Mallorca, al mateix temps els nostros germans de sang, els de la nacionalitat catalana ho eren també per un altre mallorquí.

Per això els qui tenim l'ánima encesa en el més llegendari amor patri, sentim que mos salta el cor de joia al admirar la valor política dels nostros dos il·lustres paisans i mos sentim impulsats a posar de manifest aquesta coincidència per tots aquells que no sen havien adonats.

A. F.

Homenatge
 a En Joan Alcover

Fa ja uns anys que, amb motiu d'haver sofert el gloriós Poeta mallorquí, En Joan Alcover, per segona vegada, la pèrdua de dos dels seus fills s'aixecá la veu d'En Gabriel Alomar proposant que Mallorca, que deu, en bona part, la seua fisonomia literària an En Joan Alcover, tributás an aquest un homenatge, que fos com un consol per la seva atribulada ánima, ja que veuria que si els fills li faltaven tenia una nombrosa quantitat d'esperits que l'admiraven.

La paraula d'En Gabriel Alomar fou escoltada i a ella s'hi va unir, en un bell article, En Joan Estelrich apoiant la idea, i també alguna cosa en va dir en Rafel Ramis.

Encara que, des d'un principi, no va haver-hi cap, dels mallorquins conscients i amants de les seves glories que no se sumás al projecte, és el cert que aquest va semblar que quedava com amagat.

No era que l'oblidassem: passant temps, els més directament interessats en què es dugués a cap — ja que ultra esser un homenatge a l'il·lustre cantor de «La Serra», un acte d'aquesta naturalesa honora el país que el fa — anaven treballant en l'ombra i conquerint voluntats i examinant projectes.

Fa algunes setmanes que s'ha celebrat en el Palau de la Diputació Provincial una reunió de la Junta

organizadora de l'homenatge, i moguda pel natural i lloable desig que sigui una obra de tot Mallorca, ha acordat llançar al públic un manifest que diu així:

«Els promotors de l'Homenatge a Joan Alcover solliciten avui el concurs del poble mallorquí per a testimoniar a l'egregi poeta l'admiració i la simpatia de tots.

En cercar la manera de fer-ho en forma digna d'ell i de Mallorca, acudiren a la nostra memòria unes paraules de sa aurea conferencia sobre «Humanització de l'Art»:

«Si jo tingués la doble sort d'esser un home il·lustre i assistir a la meua immortalitat, i em donassin a escollir el monument, jo diria: que sigui un lloc d'habitació humana. I de no ésser-ho, que broli en ell, al manco una font pública, ont, hora-baixa, parlin les veinades, mentres el broll de l'aigua remoreja omplint les gerres Voldria, si, que allà hi habitás un poc d'ánima.

Cap tribut a Joan Alcover ens sedueix tant com oferir-li la realització plástica del seu bell pensament. Cap encarnació més delicada del nostre homenatge que aquesta font al·legòrica, coronada per la gràcil imatge de la seva musa, en torn de la qual hi voli l'esperit dels seus versos, en un ambient de noble dignitat artística.

Estam certs que amb el més viu esperit respondrán an aquesta crida les corporacions oficials de la nostra terra, les nostres societats privades i tots els qui estimen el nom del fill il·lustre, a qui tan principalment deu Mallorca la seva prestigiosa ciutadania literaria.»

Aquest manliest, on queda clarament definit en que consistirà l'homenatge, va signat per tota la Junta i l'han publicat tots els diaris.

Formen la Junta el president de la Diputació, En Jaume Mora; el batle de ciutat, En Bartomeu Fons, els diputats a Corts, En Josep Socias i En Lluís Alemany; el senador, En Joar. Massanet; l'ex-senador, En Miquel Rosselló i Alemany; l'arxiver, En Josep Ramis d'Aireflor; els regidors regionalistes, En

Guillem Roca Waring i En Guillem Forteza, i els publicistes En Gabriel Alomar, En Miquel Ferrá i En Joan Estelrich; actuant de secretari N' Elvir Sans.

Consistirà l'homenatge en erigir en monument, que serà una font pública, damunt la qual una figura simbolitzarà la musa del nostre gran poeta, figurant en la font sols una inscripció: A Joan Alcover.

O.

Primer d'octubre de 1921.

LA BANDERA DE MALLORCA

SOLLER.—Al confrare local «Soller», el president de la Joventut Mallorquinista, N' Andreu Arbona i Oliver, hi publicà un article amb el títol «La bandera mallorquina». Després de remarcar la importància que té per als pobles el coneixement de la seva història, diu que una de les coses més interessants per als mallorquins ha d'esser el saber com era la bandera pròpia del reialme de Mallorca.

Després d'algunes consideracions demostrant que aqueix coneixement en res ha de servir per a menyspreu per a la bandera actualment espanyola, diu que la bandera de Mallorca, no es (com han dit certes persones que no sabien res de l'assumpt), la bandera blava amb un quadro groc a l'angle superior. Això és el distintiu modern de la província marítima creada en 1850 pel ministre de Marina d'Espanya. No es aquesta la bandera que les galeres mallorquines passejaven orgullosament per totes les mars.

La bandera del reialme de Mallorca concedida per D. Sanxo, el segon dels nostres reis primitius i per Real Cèdula donada a Montpeller XIX davant les Calendes de janer de 1312 (14 desembre 1311 perquè onetjás als «Vexil·les»), tenia a la part superior (la immediata al pal vertical en els nostres ganfarons) «una franja morada» sobre la qual se destacava vivament «la figura d'un castell en blanc». A la part inferior perpendicularment a la franja morada s'hi veia el blasó real del Conqueridor que constava de «quatre pals de gules sobre fons d'or (a València se li concedí la mateixa bandera amb franja blava). El formós document figura en el llibre de Reials Cèdules de 1311 a 1a16 (foli 84). Aquests són doncs els eutèntics de la bandera mallorquina, que s'usaren des d'aleshores a tots els estats dards de l'Universitat, Ciutat i Reialme de Mallorca, fins que a prin-

cipis del segle XVII ostentaren les tropes en llurs banderes les aspes de Sant Andreu. Quan a principis del segle XIX s'implantaren les milícies nacionals, s'adoptaren definitivament els colors de la bandera espanyola, que d'aleshores ençà no es pretén ni s'ha pretengut mai destruir.

No fa molt de temps que la bandera mallorquina autèntica ha començat de sortir del cercle dels erudits per a transcendir al poble. A les fires i festes de la ciutat de Mallorca l'hem vista onejar públicament damunt dels caps infantils en nombrosa manifestació escolar. Va obrint-se pas en les revetles i festivals benèfics. A Soiler l'hem vista ja manifestarse en algunes festes de carrer a iniciativa dels nostres joves. Desitgem que sigui coneguda per tothom la nostra bandera autèntica i que s'exili envers les mars la bandera de la mar.

Per aquest fi no escatimarem esforços.

—A les festes de curses celebrades en aquesta vila hem vist els carrers ornats amb un gran nombre de banderes mallorquines i espanyoles.

Per les corregudes de cintes les dames i les han brodat les llegendes o endreces i agradósament s'ha vist que moltes eren redactades en llengua mallorquina.

ESCOLA MONTESSORI

Acte inaugural

Les Germanes de la Caritat d'aquesta població s'esforcen en posar el col·legi de la seua direcció al estil del més moderns. Ara acaben d'inaugurar una costura en que seguirán el sistema de la Dra. Montessori. Diumenge passat atentament invitats assistirem al acte inaugural que resulta bé. En la sala gran del Hospital amb una assistència numerosíssima se feu la benedicció de la figureta de Nín-Jesús que ha de presidir l'escola nova. Una nineta declamà molt bé un senzill discurs al·lusiu al acte; les petites col·legies de la nova escola, engalanades amb el vestidet blanc amb lassades vermelles que's l'uniforme qu'han de dur cantaren una cançoneta amb gestos en castellà (crec qu'hauria resultat molt millor en boca de nines de quatre anys cantada amb la seua llengua natural).

Se recitaren alguns diàlegs i finalment el Sr. Rector Rt. D. Juan Rubí feu un discurs en el que recomenà ferm a les mares que acosti sempre els seus nins en el Bon Jesús, per be que el món s'esforci en apartarlos-hi. El Chor cantà al final l'himne a Sant Vicens. Se feu també una capta per

ajudar a sufragar el valor del nou mobiliari escolar.

Després de l'acte literari les autoritats i presidència foren obsequiats amb un refresc i acte seguit passaren a visitar el local de la nova escola. La sala està ben ornamentada, i amb el material adequat, tot nou de trinca. Llástima que uo se disponga de sala més espayosa, i que donás a un pati gran; sembla que així resultaria millor.

Enhorabona a les monges pel seus esforços per millorar l'educació artanencia i Deu vulga que'ls resultats responguing a la seua bona voluntat.

Per la cultura i educació popular

Tot quant tendesca a fer progressar la nostra vila en un o altre sentit mereix la nostra simpatia i el nostre aplaudiment, però d'una manera especial el mereix lo que se fassi en pro de l'educació i cultura de la nostra joventut, que creim es la més poderosa palanca pel progrés dels pobles.

Diumenge passat, dia 9, a la Sacristia se tengué una reunió convocada pel Rt. D. Juan Rubí, Rector, per tractar de la recerca de medis per fer establir a Artá un Col·legi de Germans de la Doctrina Cristiana. Se reuní la plana major i en general se mostraren decidits a apoyar l'idea, lo qual fa creure que prest serà un fet l'establiment del nou Col·legi.

Per altra part, sabem que els Rts. Pares Franciscans obrin classes de segona ensenyansa per l'estudi del batxiller i preparació d'altres carreres que unides a les que ja venen donant d'anys enera el Director d'aquest periòdic i el veterinari D. Antoni Gili, donarà més facilitat als pares per l'estudi dels seus infants.

Es afalagador aquest entusiasme dels elements directores de la nostra vila i mereixen aquestes iniciatives el nostre més sincer aplaudiment però nos es precis fer notar el contrast que ofereix aquest moviment cultural que se nota, amb la inactivitat que reina en materia d'ensenyansa devés la Casa Consistorial que fa anys i anys que te grans projectes per la construcció de edificis-escoles però que queden sempre dins la pols dels seus arxius.

Quant serà que hi haurà un batle que, entusiaste ver de la cultura popular, vencerà totes les dificultats que s'hi oposin i resoldrà el problema de les escoles nacionals?

Relligioses

Algunes funcions solemníssimes hem d'apuntar, celebrades desde la sortida del n.º darrer de Llevant.

En primer lloc les Coranta Hores deixa de la família Morey que se celebraren a la Parroquia els dies 30 de Septembre i 1 i 2 de Octubre, Els dos vespres primers predicà el Rector Rt D. Juan Rubi i el tercer amb el panegíric foren predicats per el Rt D. Antoni Lliteras Vicari de Son Servera.

Totes les funcions revestiren molta solemnidad.

Els dies 2-3 i 4 en el Convent de Sant Antoni de Padua també se feren les Coranta Hores dedicades a Sant Francesc. Predicà el Triduo un Pare de la Misió. El primer dia se cantà la Missa d'en Botazo i el darrer la Te-Deum laudamus d'en Perossi. Aquesta festa es una de la serie que s'están celebrant en el convent amb motiu del centenari del Sant.

FESTA DE S. VICENS

Diuenge passat, les Germanes de la Caritat de la nostra vila celebraren amb tota solemnidad la festa de Sant Vicens. El dematí se feu a la Parroquia una numerosíssima comunió general de totes les nines de les costures que dirigeixen unides a les Fíyes de la Puríssima. Durant aquesta, el Chor de joves que tenen cantà hermosos motets adequats al acte. A les 10, després de benehir una hermosa bandera per l'escola de Can Morey, se feu un solemne ofici, cantant les mateixes la Missa d'Angels alternant amb el Chor i predicà el panegíric del Sant el Rt. D. Pere Santandreu Rector de St. Llorens des Cardessar.

NECROLÒGIQUES

Dia 11 d'aquest mes entregà l'ànima a Deu Mestre Bartomeu Sancho (a) Garreta des carré des Figueral. Feia temps qu'anava malaltís, però no se preveia son pròxim fi que li ocasionà repentinament una engina de pit. Tant a la seua companyada que se feu pomposa, com an els funerals que foren de bras major hei acudi moltíssima gent testimoniant les moltes simpaties de que gosava.

Rébiga sa família, especialment el nostre amic i suscriptor son fill Juan l'expressió del nostro condol

—També morí a Palma D. Isidoro Garcia Jimenez, pare dels nostros amics Rt. P. Juan Garcia, Terziari Regular resident a Roma, D. Antoni i D. Isidoro.

A tots eils com a la demás familia les acompanyam en sa justa pena i

pregam a Deu haja acullit en la santa Gloria l'ànima del seu pare.

Cançons de St. Antoni

Per fomentar la costum tradicional de la glosada de s'«Irgument» un senyor amant de la nostra vila, ofereix un premi de vinticinco pesetes a la millor glosada que se presenti ressenyant tot quant ha ocorregut durant aquest any.

Es una iniciativa molt lloable però convendria que hei hagués més d'un premi, per això brindam aquesta idea al Ajuntament a veure si hei destina un segón.

¡Ala, glosadors de la vila! A veure si vos animau i presentau un bon glosat cada un. Enguany hei ha asuntos importants, just la venguda i festes del tren dona motiu per moltes gloses.

CRONICA

DEL TEMPS. — Segueix sense ploure. El temps es encara calorós; alguns dies el termometre arriba a 25 graus. Han sortides moltes senyals de pluja però totes menten. Ha fets alguns dies de xaloc però no arreballa aigo.

AGRICULTURA.—Es conradors comensen ja a estar desitjosos d'una saó perquè les feines van atrassades. Les figures s'han aclarides molt per això ja n'hi ha qui tenen els porcs mal apler; en canvi an el mercat s'en demanen pocs i se paguen barato. El preu actual es de 18 a 21 pts. segons pes.

ESTAT SANITARI.—Encara que hi ha encara casos de febres, se pot dir que mancaben molt, perquè no s'en ajeuen de nous. Per això, dilluns passat se donà orde d'obrir les escoles: Malalts de gravetat ara no h'hi ha.

A PALMA —D. Juan Juan (a) el tinent Quek ha venuda sa botiga de robes i amb tota sa familia es anat a establirse a Palma. Deu li do feliz estatge en sa nova residencia.

SOLDATS A CARTAGENA.—El dia 3 algunes families qui tenien fills al servici a l'Infanteria de Palma, reberen telegrama de que a les set s'embarcaven. Causà una fonda impressió i molts foren els qui amb el tren del capvespre partiren cap a veurer-los, però no heu lograren; ja havien partits cap a Cartagena aont segueixen en espectació d'orde d'embarc per anar a Melilla.

NOU DESTI.—S'ha dispost que el tinent coronell d'Estat Major D. Valentí Massanet de disponible a

Balears passi a la basse naval de Cartagena.

CASAMENT.—Dia 10 d'octubre en la nostra iglesia parroquial s'uniren en matrimoni D. Bartomeu Garau Alzina, fill de l'amo del Hotel de Calarratjada «Cas Bombo» amb la Sta. Margalida Muntaner Flaquer filla de l'amo Antoni de Son Forté, Acabada la ceremonia sortiren els novis cap a Calarratjada. Les desitjam inacabable felicitat.

FESTIA PATRIOTICA. — Demà en aquesta vila celebrará una festa patriótica que segons diuen revestirá gran solemnidad. En el n.º qui ve, publicarem una extensa resenya dels actes que se celebrin.

NEIXENSA.—D.ª Antonia Blanes esposa del medge D. Antoni Solivellas ha donat felizment a llum a una nineta. Sia enhorabona.

REGISTRE

Matrimonis

Setembre

Dia 4. —Jeroni Sancho Sureda, viudo, de Na Murtera amb Maria Flaquer Torres, viuda de Son Figuera.

Dia 10.—Antoni Esteva Cursach, fadrí, de Sa Bugura i Antonina Cursach Moyá, fadrina de Sta. Sirga.

Dia 12.—D. Francesc Blanes Roger viudo, amb D.ª Maria Blanes Sureda, fadrina.

Dia 17.—Juan Blanes Sureda, fadrí amb Aina Ginard Ginard.

Dia 22.—Antoni Artigues Canet fadrí, Cinto amb Bárbara Lliteras Quetglas, fadrina.

Dia 27.—Bernat Sureda Bergues fadrí amb Maria Ferragut Ferrer, fadrina.

Dia 27.—Gabriel Alzamora Torres, Garrit, fadrí, amb Antonina Sancho Miquel.

Octubre

Dia 3.—Juan Soler Obrador, Carabincro, fadrí, amb Maria Garau Llabrés fadrina.

Dia 10 —Bartomeu Garau Alzina (a) Bombo amb Margalida Muntaner Flaquer (a) de Son Forté.

OFICINA D'EMBARC

Qualsevol que vulgui embarcarse per l'estranger se dirigisca a

ANTONI GILI

(a) Comuna. — PONTARRÓ, 36 - ARTÁ - (Balears Mallorca) i ell les arretg'ará la documentació.

SERVICIO DE CARRUAJES
DE
BARTOLOMÉ FLAQUER

(A) MANGOL

A todas las llegadas del Ferrocarril hay coche que parte directo para Cadepera y Calarratjada y de estos puntos sale otro para todas las salidas de tren.

Hay también coches disponibles para las Cuevas y viajes extraordinarios.

AGENCIA DE TRANSPORTES

Se sirven encargos para Palma y Estaciones intermedias.

PLASETA DEL MARCHANDO.

DISPONIBLE

GRANDES ALMACENES
San José

DE

Vda. Ignacio Figuerola

¡HOY, COMO NADIE
detalla en precios, esta casa, todas las

GRANDES NOVEDADES

Únicos almacenes que tienen en grandes existencias

TOD LO QUE SE REQUIERE PARA VESTIR Y CALZAR

y que venden más barato que nadie

Teléfono 217 | Precio fijo

ESTA CASA NO TIENE SUCURSALES

La Fonda Randa, de Esteva

Carré de Palma, 48—ARTÀ

S'ES OBERTA FA POC. TOT ES NOU I LLAMPANT. SERVICI ES MERADISSIM

Prontitut

SEGUREDAT I ECONOMIA

Ensaimades i panets
En lloc se torben millós que a la
PANADERIA Victoria
ES FORN NOU
D'EN

Miquel Roca Castell

A sa botiga hei trobareu sempre pans, panets, galletes, bescuits, rollets, i tota casta de pasticeria

TAMBE SE SERVEIX A DOMICILI

Netedat, prontitut i economia

DES PAIG Carrer de Palma 3 bis. ARTÀ

¡¡UEPI!!

A més bon preu que ningú compra carros carretons en qualsevol estat estiguen mestre

Gabriel Carrió

(a) FUYA DES **QUATRE CANTONS**

Gran establiment d'en **Miquel Garau** Centro, 3—Artà

sempre, Sempre, derrerres novedats en **MERCERIA** ● Extens surtit de **PERFUMERIA**

COLMADO

AMB CONSERVES DE TOTA CASTA

Representant dels licors de la casa MORENO amb el seu acreditat

Anís Miramar

Máquinas de ensi **SINGER** al contat i a pagues

No deixeu de visitar-lo amb la seguredat de que quedareu amb ganes de tornar-hi